

Utredningen om ekologisk kompensation

(dnr M2017/01115/Nm)

Länsstyrelsen i Jönköpings län tillstyrker i allt väsentligt de slutsatser och bedömningar utredningen gör i sitt betänkande.

SAMMANFATTNING OCH ÖVERGRIPANDE SYNPUNKTER

Länsstyrelsen i Jönköpings län är positiv till de förslag till förändringar i lagstiftningen som utredningen lägger fram. För att ekologisk kompensation ska bli ett effektivt verktyg för att motverka negativ påverkan på biologisk mångfald och ekosystemtjänster är det viktigt att utredningens förslag om att införa skadelindringshierarkin i miljöbalkens allmänna hänsynsregler genomförs. Länsstyrelsen i Jönköpings län delar utredningens bedömning att det är viktigt att skadelindringshierarkin följs så att ekologisk kompensation inte missbrukas. Länsstyrelsen i Jönköpings län vill även framhålla att det finns naturmiljöer som inte får exploateras på grund av sina höga natur- och kulturmiljövärden och att vissa värden inte går att ersätta.

SYNPUNKTER PÅ BETÄNKANDETS FÖRSLAG

2.1 En effektivare och mer konsekvent tillämpning av ekologisk kompensation

Utredningens uppdrag har avgränsats till att utreda ekologisk kompensation i samband med större exploatering och ingrepp i värdefulla mark- och vattenområden. Länsstyrelsen i Jönköpings län vill framföra att det finns risk för att verksamheter som kan påverka den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster förbises i den avgränsningen. Även vid mindre exploateringar och ingrepp i mark- och vattenområden behöver en bedömning göras om ekologisk kompensation är nödvändig eller inte. Naturmiljöer som saknar förekomst av hotade arter eller livsmiljöer kan fortfarande vara viktiga med avseende på ekosystemtjänster och potential att utveckla höga naturvärden. Det är även viktigt att se till de kumulativa effekter som flera mindre verksamheter och exploateringar kan innebära. Utredningens resonemang om hanteringen av kumulativa effekter är svagt och hade behövt utvecklas mer.

Länsstyrelsen i Jönköpings län vill framhålla att frågan om kulturmiljövärden och ekologisk kompensation endast har behandlats översiktligt i utredningen. Det bör framgå av utredningen hur tillämpningen av kompensationsåtgärder förhåller sig till kulturmiljövärden.

3.3 Teoretiska och praktiska utmaningar

Frågan om uppföljning och utvärdering av ekologisk kompensation behandlas endast kort i utredningen. Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att det är viktigt att det utreds hur ekologiska kompensationsåtgärder ska följas upp och utvärderas. Det är även viktigt att utreda vad tillsynsmyndigheten kan kräva av verksamhetsutövaren om det visar sig att de ekologiska kompensationsåtgärderna inte lett fram till det förväntade resultatet.

3.3.4. Grön infrastruktur

I utredningen står det att - ”exempel på grön infrastruktur, som till stor del inte består av brukad natur, är kontinuitetsskogar”. Länsstyrelsen i Jönköpings län vill framföra att detta inte stämmer för en stor del av södra Sverige där den gröna infrastrukturen till stor del bygger på åtgärder i den brukade naturen.

3.6. Om underlag för ekologisk kompensation

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att det saknas konkreta förslag på metodik för uppföljning och utvärdering av genomförandet av ekologiska kompensationsåtgärder. På s. 133 i stycket om vad en kompensationsutredning som kan godtas som underlag i MKB ska innehålla bör det även finnas med en punkt om att en plan för uppföljning och utvärdering av kompensationsåtgärderna ska finnas med som underlag.

6.2. Ändringar i miljöbalken

Länsstyrelsen i Jönköpings län är positiv till utredningens förslag på förändringar som innebär att kompensationsåtgärder ska redovisas i miljökonsekvensbeskrivningar. Det är dock viktigt att krav på underlag med utredning av kompensationsåtgärder inte bara kopplas till de verksamheter som anses ha betydande miljöpåverkan.

6.3 Ändringar i PBL

Utredningen föreslår att kommunen genom bestämmelser i detaljplan får föreskriva att kompensationsåtgärder ska ha genomförts innan startbesked och slutbesked får ges avseende bygglov för åtgärder som innebär väsentlig ändring av markens användning. Länsstyrelsen i Jönköpings län ser att det skulle kunna finnas en risk att kravet på kompensationsåtgärder leder till fördröjningar av vissa större byggnadsprojekt. Det skulle i så fall motverka regeringens ambitioner att effektivisera och snabba upp byggprocessen. Å andra sidan framgår det av utredningen att kommunerna är en viktig aktör i arbetet med att motverka nettoförluster av biologisk mångfald och ekosystemtjänster och att flera kommuner tar hänsyn till ekologiska kompensationsbehov i arbetet med översikts- och detaljplaner. Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att den föreslagna ändringen i PBL därmed är positiv och kan bidra till att stärka kommunernas arbete med ekologisk kompensation men att det är viktigt att ändringen inte innebär att byggprocessen går långsammare.

6.9 Försöksverksamhet med kompensationspooler

Utredningen föreslår att en försöksverksamhet med s.k. kompensationspooler prövas under en tid av fem år. Länsstyrelsen i Jönköpings län är tveksam till om fem år är tillräckligt för att få till stånd fungerande system som hinner verka i sådan omfattning att verksamheten kan utvärderas tillförlitligt. Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att det kan vara lämpligt att utöka prövotiden.

Länsstyrelsen i Jönköpings län delar uppfattningen att det kan behövas en ny skyddsform för ekologisk kompensation. En ny skyddsform kan vara en förutsättning för att det ska kunna finnas en långsiktighet i användningen av ekologisk kompensation och kompensationspooler.

Länsstyrelsen i Jönköpings län vill framföra att systemet med kompensationspooler kan bli svårt att tillämpa i det fall det blir för stora avstånd mellan den plats som påverkas och platsen för kompensationsåtgärd. En allt för stor rumslig skillnad mellan påverkat område och kompensationsåtgärd riskerar att urholka en lokal ekologisk funktion även om den regionala nettoeffekten blir positiv. Därmed kan det bli svårt att kompensera på annan plats.

Enligt utredningen bedöms kompensationspooler ha förutsättningar att befria verksamhetsutövaren från framtida ansvar för kompensationsåtgärderna (där så är juridiskt möjligt), eftersom ansvaret för detta ligger på ägare till kompensationspoolen. Utredningen slår vidare fast att verksamhetsutövarens ansvar inte går att avtala bort enligt miljöbalken. Länsstyrelsen i Jönköpings län kan se att det finns en fördel vad gäller långsiktighet med att kompensationspoolen tar över ansvaret. Samtidigt är det viktigt att verksamhetsutövaren har kvar ansvaret för upprätthållandet av kompensationsåtgärderna då incitamentet för att förhindra, avhjälpa och minimera skada ökar och principen om att "förorenaren betalar" upprätthålls.

Utredningen föreslår att Skogsstyrelsen får ansvaret för utformningen av ett GIS-system som bland annat ska hantera särskilt värdefulla områden för den gröna infrastrukturen, områden som är lämpliga för ekologisk kompensation för att stärka den gröna infrastrukturen och områden där markägare har visat intresse för ekologisk kompensation. Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att förutom påverkan på skog är det viktigt att även lyfta fram de värden som finns i odlingslandskapet och som påverkas negativt när jordbruksmark försvinner i samband med exploatering. I de fallen kan både den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster som bidrar till bl.a. livsmedelsproduktion behöva kompenseras. Detta talar, tillsammans med länsstyrelsernas regeringsuppdrag om grön infrastruktur, för att länsstyrelserna bör ha uppdraget att utforma och förvalta stödsystem för hantering av ekologisk kompensation.

6.10 Ytterligare förslag för att främja ekologisk kompensation

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att det är bra och viktigt att de vägledningarna som föreslås i utredningen tas fram men vill samtidigt framföra att framtagandet av vägledningarna behöver en tidsplan där det framgår när de ska vara klara.

Bilaga 2. Miljömålsarbete och ekologisk kompensation i samverkan

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att det är väldigt varierande i hur utförligt miljö kvalitetsmålen beskrivs och det saknas ett resonemang kring hur ekologisk kompensation kan bidra till en positiv utveckling för målen.

Detta yttrande har beslutats av länsrådet Anneli Wirtén, efter föredragning av naturvårdshandläggare Karin Bovin. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Per Hallerstig och biträdande enhetschef Henrik Gustafsson medverkat.

Anneli Wirtén

Karin Bovin